

## İngiltere'de Demokrasi Hareketi:

İngilizler, 1215'te Kral Yurtsuz Jan'a Büyük Şart (Magna Carta) denilen bir ferman kabul ettirerek parlamento yönetimini Bu fermana göre kral, halkın onayı olmadan vergi toplamayacak, kanunsuz kimseyi hapis ve sürgün edemeyecekti. Magna Carta İngiltere kralı ile halk arasında imzalanan bir sözleşmedir. Böylece, Avrupa'da ilk kez kralın yetkileri sınırlandırılmış, demokrasi doğultusunda önemli bir adım atılmıştır.

Parlamente sistem bazen işletilerek, bazen de askıya alınarak XVIII. yüzyıla kadar gelindi. XVIII. yüzyıl mutlakiyetle özgürlüğün mücadelesine sahne oldu. Bu mücadele sonucunda meşruiyet reirimine geçilerek İnsan Hakları Bildirisi ilan edildi (1689). Buna göre parlamento'nun onayı olmadan yasalar yürürlükten kaldırılmayacak, yeni vergiler konmayacak ve parlamento seçimleri serbest olarak yapılacaktır.

### **Yüzyıl Savaşları (1337 – 1453):**

Ortaçağ Avrupası'nın önemli siyasi olaylarından biri Yüzyıl Savaşları'dır. Savaş, İngiltere'nin Fransa topraklarına saldırması üzerine çıktı. Sonunda İngiltere başarısız oldu. Yüzyıl Savaşları'nın uzun sürmesi çok sayıda şövalyenin ölmesine yol açtı. Bu durum, özellikle Fransa'da merkezi krallığın güçlenmesine etki etti. Ayrıca, Yüzyıl Savaşları'nın uzun sürmesi Osmanlı Devleti'nin Balkanlar'da ilerleyişini de kolaylaştırdı.

## **Orta Çağ'ın Sonu:**

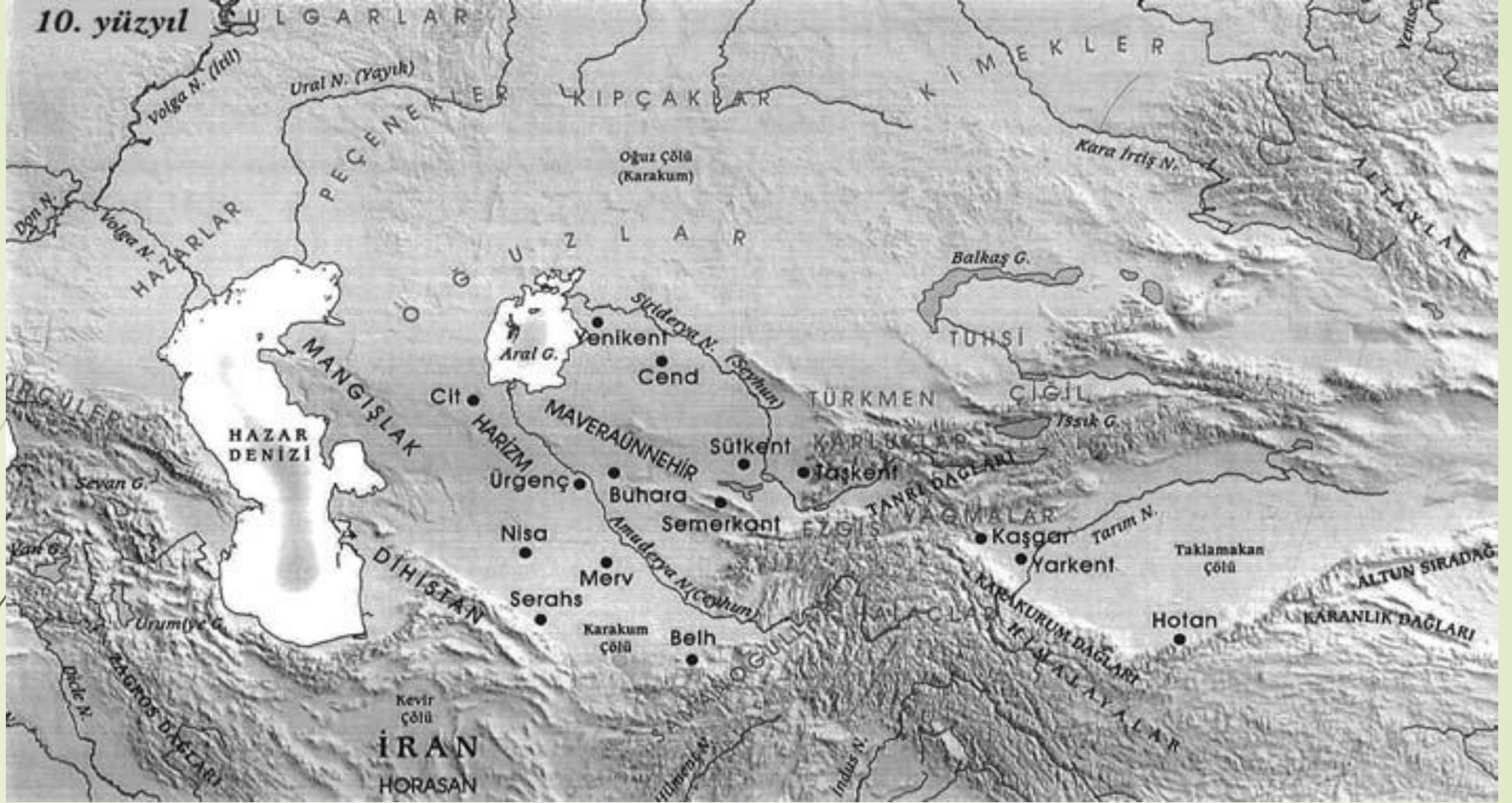
Ortaçağ'ın sonunda, Almanya hariç, Avrupa ülkelerinin çoğunda feodal düzen yerini mutlak krallıklara Feodalite rejiminin yıkılmasında topların kullanılması önemli rol oynadı. Ortaçağ'ın sonlarında Doğu Roma İmparatorluğu (Bizans) yıkıldı ve Yüzyıl Savaşları sona erdi.

## **İki Gül Savaşı (1455 – 1485):**

Yüzyıl Savaşları'ndan sonra İngiltere'de iç savaş çıktı. Bu mücadele sırasında derebeyiler birbirlerini mahvetti. Bu durum Tudor hanedanının mutlakiyet rejimini ortaya çıkardı.

# ORTA ÇAĞ'DA YAKIN DOĞU

- ▶ Orta ađ'da yakın Doğu'yu Őekillendiren en önemli devletlerden biri Selçuklu Devleti'dir.
- ▶ **SELÇUKLU DEVLETİ**
- ▶ Selçuklular, XI-XIV. yüzyıllarda Türkistan, Horasan, İnan, Afganistan, Irak, Suriye ve Anadolu'da Őubeler halinde hüküm sürmüŐ olan devletin ve onu yöneten hanedanın adıdır. SubaŐı; eski Türklerde ordu komutanı demek olup Oğuzlar'da önemli devlet grevlilerindedir. Oğuzlar, ilerinden Selçuklular ve Osmanlılar gibi iki önemli hanedan çıkararak Türk tarihinin XI. yüzyıldan günümüze kadar olan akıŐını deđiŐtiren büyük Türk topluluğudur. Bu bakımdan günümüzde de Türklüđün baŐlıca temsilcileri onların torunları olan Türkiye Türkleri'dir.



Oğuzlar'ın Yurtları (Kaynak: Atlas Dergisi (Eylül 2001 Sayı 102))

(BÜYÜK SELÇUKLU TARİHİ, 2011. T.C. ANADOLU ÜNİVERSİTESİ YAYINI NO: 2357, AÇIKÖĞRETİM FAKÜLTESİ YAYINI NO: 1354 Yazarlar: Prof.Dr. Gülay ÖZÜN BEZER (Ünite 1-4), Doç.Dr. Adnan ÇEVİK (Ünite 5, 6), Yrd.Doç.Dr. Abdurrahim TUFANTOZ (Ünite 7, 8), Yrd.Doç.Dr. Sadi S. KUCUR (Ünite 9, 10))

- Büyük Selçuklu Devleti, 1037 yılında Devlet haline gelerek bağımsızlığını ilan etmiş, Bağdat kentini başkent yaparak önce Mezopotamya, sonrasında Anadolu ve İç Asya boylarına kadar sınırlarını genişleterek dönemin en büyük Türk Devleti haline gelmiştir. Büyük Selçuklu Devleti, 1092 yılında iç karışıklıklar neticesinde bölünerek 4 parçaya ayrılmış, daha sonrasında ise beyliklere bölünerek Osmanlı İmparatorluğu'nu tarih sahnesine çıkartan süreci meydana getirmiştir.
- 
- **Büyük Selçuklu Devletinin Kuruluşu**
- Büyük Selçuklu Devleti, Kınık Boyunun mensubu ve lideri Selçuk bey tarafından 1020'li yılında temelleri atılmış, yeğenleri Tuğrul ve Çağrı beyler tarafından bağımsız bir devlet haline getirilmiştir. Büyük Selçuklu Devleti'nin kurucusu Selçuk Beydir.
- Tuğrul Bey, Dedesi Selçuk Bey'in 960 yılında ilk ateşini yaktığı Büyük Selçuklu Devletini 77 yıl sonra, 1037 yılında tüm dünyaya ilan ederek Türk Tarihi'nin en önemli kilometre taşlarından biri olacak tarihsel süreci başlatmış oldu. Tuğrul ve Çağrı kardeşlerin birlikte yönettiği Selçuklu Beyliği Samanilerin yıkılmasıyla yerleşik halde yaşadığı coğrafyada güçlenmiş, Gazne Devletinin hâkimiyet altına aldığı Horasan bölgesinden yayılarak Dönemin en büyük Türk Devletlerinden biri olan Gazne Devletini mağlup ederek Nişabur kentinde Büyük Selçuklu Devletinin bağımsızlığını ilan etmişlerdi (1037).

## ➤ **Alparslan Dönemi (1063 – 1072)**

- Büyük Selçuklu Devleti'nin kurucusu ve ilk Sultanı olan Tuğrul ve Çağrı Beylerin vefat etmesi üzerine Tuğrul ve Çağrı Beylerin ittifakındaki vakurluğa rağmen veliahtlar saltanat mücadelesi içerisine girmişlerdi. Oğlu olmayan Tuğrul Bey, kardeşi Çağrı Bey'in büyük oğlu olan Süleyman'ı varis göstermişti. Ancak Çağrı Bey'in diğer oğlu Alparslan ve yaşı oldukça ilerlemiş olan Arslan Bey'in (Tuğrul Bey'in amcası) oğlu Kutalmış, Süleyman Han'ın hakimiyetini tanımadıklarını açıkladılar. Kutalmış, önce davranarak Selçuklu Sultanlığını ele geçirmek için Süleyman Han'ın saltanat makamı olan Rey şehrini kuşatması üzerine vezir Amid-ül Mülk diğer varis olan Alparslan'dan yardım talep etti. Alparslan, Selçuklu veziri Amid-ül Mülk'ün talebi üzerine Kutalmış'ı mağlup ederek savaş meydanında öldürdü ve Amid-ül Mülk'ün Alparslan'ı Sultan ilan etmesiyle Tahta çıktı.
- Alparslan Han artık Büyük Selçuklu Devletinin Sultanı ve Büyük Kağanı olmuştur. İlk hedefi ise elbette Bizans'ın idare ettiği Anadolu coğrafyası olacaktır. Alparslan Han, ilk olarak kuzey sınır hattı olan Gürcistan ve batı sınır hattı olan Anadolu'ya seferler düzenledi. Bu gaza seferiyle Bizans'ın elinde bulunan Kars ve Ani şehirlerini ele geçirerek Bizans'tan ilk toprağı almış oldu (1064). İslam Alemi, ilk kez Bizans ve Batı coğrafyasında İslam Sancağının dalgalandığına şahit oluyordu. Bu, İslam Dünyası için yeni bir dönümdü. Zira Alparslan Han dönemine kadar İslam yalnızca Orta Doğu ve Arap Yarımadasında Araplar ve Farslar tarafından benimsenmekteydi. Büyük Selçuklu Devletinin fetihleriyle artık Hıristiyan Toplamlar da İslam Sancağıyla tanışmaktaydılar.

## ➤ **Malazgirt Savaşı (1071)**

- Selçuklular, 1064 yılında başlattıkları akınlarla Bizans'ın hâkimiyetine meydan okumaya başladığında Bizans iç karışıklıklar ve saltanat mücadeleleriyle zor günler geçiriyordu. Ancak Doğu'dan gelen Selçuklu Devleti'nin önünü kesebilmek için İmparator Romen Diyojen Doğu Roma Ordusunu, paralı askerlerle birlikte 70.000 kişilik bir orduyla Malazgirt ovasının kuzeyinde konuşlandırdı. Selçuklu ordusunun askeri gücü ise sadece 40.000 kişiden ibaretti. Zira Roma ordusu, bu sefere 3 yıl boyunca hazırlanmış, Selçuklular ise Mısır seferi için çıktıkları yoldan geri dönerek mevcut ordularıyla Malazgirt'e ulaşmıştı. Alparslan Turan taktiğini fevkalade şekilde uygulamaya başladı. Bozkır savaşlarındaki gibi Hilal şeklinde dizilen Selçuklu ordusu düşman üzerine hücum edip büyük bir zafer kazandı.
- Malazgirt Savaşından sonra Batı Tarihine yön vermeye başlayan Büyük Selçuklu Devleti, komutanlarına bağımsız taarruz ve sefer emri vererek tüm Anadolu'nun Türk Yurdu haline gelmesi için büyük çabalar sarf etti. Selçuklu orduları sadece bir yıl sonra Ege, Akdeniz ve Karadeniz kıyılarına ulaştı.

- Alparslan'ın beklenmeyen erken ölümü üzerine yerine oğlu Melikşah geçti. Melikşah, Büyük Selçuklu Devletini Türk Tarihinin en geniş hâkimiyet alanına ulaştırmıştı ancak Büyük Selçuklu Devleti için çöküş en tepe noktasında gerçekleşti. Melikşah'ın ölümünden sonra yerine geçen oğlu Beryaruk, babasının saltanat makamını korumayı başaramadı. Melikşah'ın ölümü ile başlayan ayaklanmalar ve isyanlar, Haçlı Seferleriyle daha içinden çıkılmaz bir durumun ortaya çıkmasına sebep oldu. Batı, Bizans'ın muhafazası, Müslüman toplumların Avrupa'ya ilerleyişinin engellenmesi ve Selçuklu Hâkimiyetine giren Suriye ve Filistin'in geri alabilmek için büyük hazırlıklara girişmiş ve yüz binlerce askerden oluşan bir ordu hazırlayarak Haçlı Seferi olarak adlandırdıkları büyük taarruzu gerçekleştirmişti. İç çekişmeler ve isyanlarla uğraşan Berkyaruk, Haçlı seferlerine karşı direniş gösteremeyince Filistin ve Suriye'nin bir bölümü Haçlı Ordusunun denetimi altına girdi. Çok genç yaşta Selçukluların hükümdarı olan Berkyaruk, 1104 yılında öldüğünde sadece 25 yaşındaydı. Sonrasında başa geçen hükümdarlar da devleti düştüğü durumdan kurtaramayınca Büyük Selçuklu Devleti tam anlamıyla yıkılmış oldu (1157).
- ([https://www.turktarihim.com/B%C3%BCy%C3%BCk\\_Sel%C3%A7uklu\\_Devleti.html](https://www.turktarihim.com/B%C3%BCy%C3%BCk_Sel%C3%A7uklu_Devleti.html))